

Kuvailusäännöt, formaatti ja kirjastojärjestelmä

Kuvailun tiedotuspäivä

Helsinki 27.9.2017

Ulla Ikäheimo & Tarja Mäkinen / Kansalliskirjasto

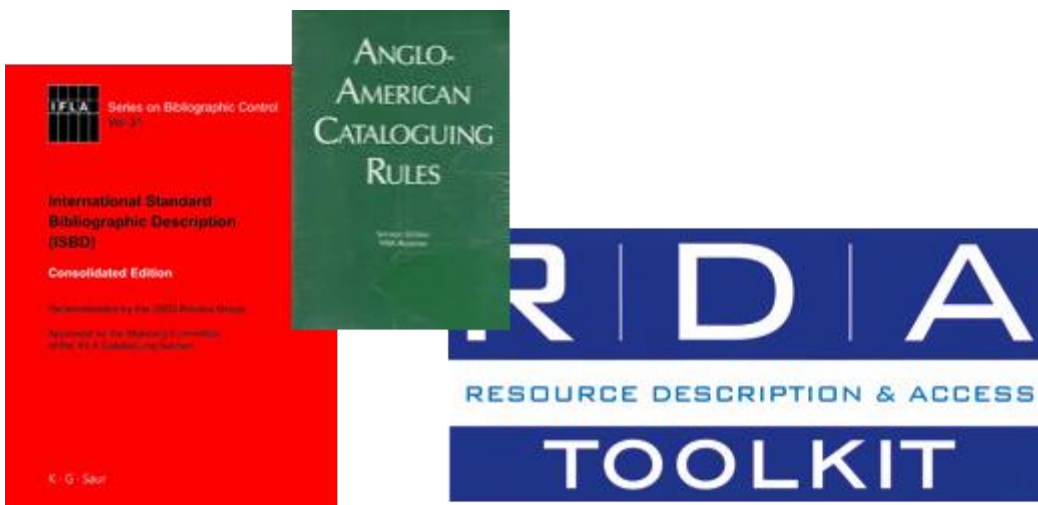
Kuvailusäännöt antavat perusohjeet aineistojen kuvailuun

Formaatti on formaali tapa esittää sääntöjen mukainen kuvailu

Kirjastojärjestelmä käyttää formaattia hyväkseen kuvailutietojen näyttämisessä, hakemisessa, tilastoinnissa ym.

Kuvailusäännöt

- § Suomessa RDA-kuvailuohjeet vuodesta 2016
- § Kirjastoissa edelleen käytössä myös ISBD-pohjaiset säännöt
- § Kuvailusäännöt ovat formaateista riippumattomia, yleispäteviä
- § Säännöt ovat ihmislueettavaa tekstiä

Formaatit

- § Formaalit ohjeet kuvailusääntöjen mukaisten tietojen merkitsemiseksi ja esittämiseksi
- § Koneluettavia
- § **MARC-formaatit** kirjastojen käytössä 1960-luvulta alkaen
 - § USA:n USMARC -> MARC 21
 - § Useita kansallisia sovelluksia
- § **Dublin Core** käytössä mm. julkaisuarkistoissa
- § **ONIX** on kirjakauppojen ja kustantajien formaatti
- § Formaateista ollaan siirtymässä tietomalleihin, esim. MARC 21 -> BIBFRAME

Kirjastojärjestelmät

- § Järjestelmän toiminnan taustalla on formaatti tai useita formaatteja, joiden perusteella kuvailutietoja käsitellään, näytetään, haetaan tms.
- § Järjestelmiä on rakennettu erilaisia kirjastoja varten, vaikka formaatti taustalla sinänsä voi olla sama
- § Järjestelmien sisäinen rakenne vaikuttaa siihen kuinka formaattia käsitellään, kuinka kenttiä ja elementtejä esitellään, kuinka indeksoidaan

Kuvailu on tiedonhakua varten

- § Rakenteistettu, kuvailusääntöjen mukainen metatieto on perusta onnistuneelle tiedonhauille
- § Tietojen vaihdettavuus ja yhdisteltävyys eri organisaatioiden kesken!
- § Aineistojen löydettävyys on tärkeintä
 - § Mikä kuvailutaso on tarpeen
 - § Mitä kenttiä formaatista valitaan tai sovitaan käytettäväksi
- § Kuvailijan on hyvä tietää mikä vaikuttaa mihinkin, mitä on indeksoitu eri hakuihin, miten rajaukset muodostuvat, mitä näytetään – taustalla voi olla tiedonhakijalle näkymätöntä tärkeää tietoa, esim. MARCin kiinteiden kenttien arvoja

Formaatti on järjestelmää varten

§ Formaateissa on eroja:

§ Yksinkertainen, kuten Dublin Coren 15 peruskenttää

§ Yksityiskohtainen, kuten MARCin 250-300 kenttää

→ tarvitaan sovellusohjeita, myös eri aineistotyyppjä varten

§ Käytännön kuvailutyötä tekevän pitää tuntea formaatti, mutta ei välttämättä kenttien numeroita

§ Formaatti näkyy kuvailijalle (Voyager, Aleph, Aurora ym.)

§ Kuvailija näkee vain selväkielisiä lomakkeita (PrettyLib, Arto-tietokannan Artiva-lomake)

-> kuvailun käyttöliittymien kehittäminen ja seuranta!

Järjestelmä on kirjastoja ja tiedonhakua varten

- § Erilaiset kirjastot ja niiden tarpeet – isot kappalemäärät vs. yksittäiset kappaleet, tarratulostus, hyllypaikat
- § Kirjastojen erilaiset aineistot: yleisten kirjastojen konsolipelejä haetaan eri tavalla kuin tieteellisten kirjastojen opinnäytteitä
 - > Mihin formaatin kohtaan tiedot tallennetaan
 - > Miten tiedot näytetään
 - > Miten tiedonhakija ne löytää

Järjestelmän ei pidä vaikuttaa sääntöihin eikä formaattiin vaan päinvastoin!

Case "Finna.fi"

- § "Suomen arkistojen, kirjastojen ja museoiden aarteet samalla haulla"
- § Metatietoa tulee useista lähteistä, eri kuvailusäännöistä, eri formaateista
- § Näytöt ja haut muodostetaan pienimmän yhteisen nimittäjän perusteella
- § Kuvailijoiden, tietopalveluhenkilöstön ja käyttöliittymän kehittäjien yhteistyö tärkeää!

Case ”Osakohteet”

- § Osakohde on itsenäinen julkaisun osa (artikkeli, äänitteen yksittäinen kappale, kartta, kuva jne.), jonka bibliografinen tunnistaminen tai löytyminen riippuu emojulkaisun tunnistamisesta (Suomalaiset luettelointisäännöt: Osakohteiden kuvailu)
- § Kuvailusääntöjen ja formaatin sallima käsite – kuitenkin eri järjestelmissä tallennetaan ja käsitellään osakohteita eri tavoilla
- § Osakohteen vaihtoehtona on sisältöviittaus (vanha tekijä-nimeke- tai nimekelisäkirjaus)
- § Erillisessä osakohdetietueessa voi esittää paljon enemmän tietoa -> tietueita voi jatkossa rikastaa esim. **tunnisteilla**
- § Metatietovarannossa erilaiset kuvailut aiheuttavat toistoa ja monimutkaisia tietueita (samassa tietueessa sekä sisältöhuomautus, yksittäiset sisältöviittaukset ja vielä osakohteet...)
- § Linkitettyä metatietoa!

Case ”Sisältötyyppi, mediatyyppi, tallennetyyppi”

- § Kirjastoaineistojen kuvailusäännöt (ISBD) 2012: Sisältötyypin ja mediatyyppin alue (alue 0) korvasi aineiston yleismääreen
- § MARC 21 –formaatti 245 \$h Aineiston yleismääre korvattiin ->
 - 336 Sisältötyyppi (esim. Teksti, Puhe, Kuva)
 - 337 Mediatyyppi (esim. audio, elektroninen, video)
- § RDA-ohjeet ja konversiot 2016: lisättiin vielä kenttä 338 Tallennetyyppi ja muutettiin useita termejä
- § Kirjastojärjestelmät: muutoksia näytöissä, rajauksissa, aineistolajien määrittelyssä, hauissa – kaikki kirjastojärjestelmät eivät hyödynnä näitä kenttiä vaikka ne tallennetaan

Esimerkkejä tietokannoista

Stephen Hawkingin Mustat aukot, WSOY 2017, ISBN 978-951-0-42366-0

Fennican/BTJ:n tekemä MARC 21 –tietue, RDA-kuvailuohjeet, joissain tietokannoissa edelleen ISBD-kuvailu

Fennica (Voyager), Finna.fi, pääkaupunkiseudun Helmet, Vaasan Mikromarc, Oulun Koha

Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot /

Tekijä: [Hawking, Stephen, kirjoittaja.](#)

Teos: [\[Black holes, suomi\]](#)

Nimeke: **Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot / Stephen Hawking ; esipuhe ja huomautukset: David Shukman ; suomentanut Markus Hotakainen.**

Kieli: suomi

Kustantaja: Helsinki : Werner Söderström Osakeyhtiö, [2017]

Valmistus: EU:ssa

Ulkoasu: 59 sivua : kuvitettu ; 22 cm

Alkuteoksen kieli: eng

ISBN: 978-951-0-42366-0 sidottu

Asiasana: [mustat aukot \(ysa\)](#)
[tähdet \(ysa\)](#)
[maailmankaikkeus \(ysa\)](#)
[kosmologia \(ysa\)](#)

Lajityyppi tai muoto: [luennot](#)
[esitelmät](#)

UDK-luokitus: 52

Muita luokituksia: 52.2 (ykl)

Muu(t) tekijä(t): [Shukman, David, kommentaarin kirjoittaja.](#)
[Hotakainen, Markus, 1963- kääntäjä.](#)

Alkuteos

Kielet

Aineistolaji

Hakutulokset

Haku Lopetus På svenska In English

3 viitettä

teoksen nimi(mustat aukot)

[Muokkaa hakua](#)

[Tulostus](#) [Viitteidenhallinta](#) Valitse tämä sivu kaikki

1 [Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot / Stephen Hawking ; esipuhe ja huomautukset: David Shukman ; suomentanut Markus Hotakainen.](#)
Hawking, Stephen,
Helsinki : Werner Söderström Osakeyhtiö, [2017]
Ea 173508
 Paikalla, KANSALLISKOKOELMA (tilattavissa lukusalikäyttöön)

2 [Mustat aukot / Heather Couper ja Nigel Henbest ; kuvitus: Luciano Corbella ; \[käännös: Markus Hotakainen\].](#)
Couper, Heather.
Porvoo ; Helsinki ; Juva : WSOY, 1997.
Eb 003346
 Paikalla, KANSALLISKOKOELMA (tilattavissa lukusalikäyttöön)

Saatavuustiedot

Kokoelma: KANSALLISKOKOELMA (tilattavissa lukusalikäyttöön)

Sijainti: Ea 173508

Niteiden lukumäärä: 1

Tila: Paikalla

Linkit: [Tilaa Kansalliskirjaston lukusaliin](#)

FINNA.FI

Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot

Kaikki osumat

Haku: Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot

Alkuteos

Näytä

Tiedot ja kuvat

Järjestä

Relevanssi

Tuloksia sivulla

20

Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot

Black holes, suomi

Kirja

Hawking, Stephen, kirjoittaja. ; Shukman, David, kommentaarin kirjoittaja. ; Hotakainen, Markus, käänntäjä.

2017

Aiheet: "...mustat aukot..."

Eepos-kirjastot

Saatavissa 23 toimipaikasta

Niteitä: 25

Aineistolaji

Kuvan käyttöoikeudet:

Kuvaan voi liittyä käytön rajoituksia.

► [Katso myös käyttöehdot](#)

☆☆☆☆☆ (0)

Kielet

Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot

Black holes, suomi

 Kirja

[Hawking, Stephen](#), kirjoittaja. ; [Shukman, David](#), kommentaarin kirjoittaja. ; [Hotakainen, Markus](#), kääntäjä.

WSOY [2017]

Mustat aukot ovat avain maailmankaikkeuden salaisuuksiin.

Maailman kuuluisin fyysikko Stephen Hawking kertoo kansantajuisesti salaperäisistä mustista aukoista.

Stephen Hawking on tutkinut avaruuden kenties salaperäisimpiä kohteita, mustia aukkoja, koko aikuisikänsä. Tässä kansantajuisessa kirjassa hän kertoo mitä me näistä normaaleja luonnonlakeja rikkovista ilmiöistä tiedämme. (Kyllä, mustan aukon kautta voi olla mahdollista matkustaa toiseen maailmankaikkeuteen). Kirja perustuu Hawkingin BBC 4:lle pitämiin luentoihin.

Stephen Hawking (s. 1942) on brittiläinen tiedemies, jonka teorit ajan ja aineen perimmäisestä luonteesta ovat mullistaneet modernia maailmankuvaamme. Suuren yleisön tietoisuuteen Hawking nousi vuonna 1988 suomeksi julkaistulla kirjallaan Ajan lyhyt historia, joka esittelee kosmologian peruskäsitteitä ja Hawkingin omaa ajattelua. Sittemmin monet Hawkingin teorioista ovat saaneet empiiristä vahvistusta, kuten hänen ennustuksensa mustien aukkojen olemassaolosta.

Ulkoasu:	59 s. ; 22 cm
Kieli:	suomi
Alkuteoksen kieli:	englanti
Julkaisija:	Helsinki : WSOY [2017]
Luokitus:	Maailmankaikkeus . Tähdet . Tähtijärjestelmät (ykl 52.2)
Aiheet:	mustat aukot tähdet maailmankaikkeus kosmologia
Valmistaja:	(EU:ssa)
Lisätiedot:	Stephen Hawking ; esipuhe ja huomautukset: David Shukman ; suomentanut Markus Hotakainen
Genre:	luennot esitelmät
ISBN:	978-951-0-42366-0 sid.

Luettelo

Artikkelit

Hakutulokset 1 - 25 / 36 termille mustat aukot hawking

Järjestys Relevanssi | Vuosi | Teoksen nimi

Rajaa:

 Saatavuus Kirjastossa (23) Online (1) Löytyi Aihe (5)**Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot / Stephen Hawking ; esipuhe ja huomautukset: David Shukman ; suomentanut Markus Hotakainen**

Hawking, Stephen, kirjoittaja.

Kirja | WSOY | [2017]

Ei saatavilla Arabianranta aik (ERÄPÄIVÄ 10-10-17)
näytä kaikki

☆☆☆☆☆ Kirjoita ensimmäinen arviointi

Varaa

Lisätoiminnot:

Teoksen tiedot

Tekijä	Hawking, Stephen, kirjoittaja.	Asiasana	mustat aukot tähdet
Teoksen nimi	Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot / Stephen Hawking ; esipuhe ja huomautukset: David Shukman ; suomentanut Markus Hotakainen.		maailmankaikkeus kosmologia luennot esitelmät
Julkaisutiedot	Helsinki : WSOY, [2017] (EU:ssa)		
Kontrollinumero	9789510423660	Aiheryhmä	31
SBN	978-951-0-42366-0 sidottu	Helsingin luokka	521
Kieli	suomi	Espoon luokka	52.2
Aineistolaji	KIRJA / BOK	Vantaan luokka	52.2
Ulkoasu	59 sivua : kuvitettu ; 22 cm	Muu tekijä	Shukman, David, kommentaarin kirjoittaja. Hotakainen, Markus, kääntäjä.
Muu nimeke	Black holes, suomi		

Kieli, ei alkukieltä**Aineistolaji****Alkuteos**

Mustat aukot (2017)

Tekijä: Hawking, Stephen

Kieli: 1. Suomi

Kieli, ei alkukieltä

Aihe: Maailmankaikkeus. Tähdet. Tähtijärjestelmät

Laajuus: 59 s. ;

(0 Arvostelut)

Kuvaus: Mustat aukot ovat avain maailmankaikkeuden salaisuuksiin. Maailman kuuluisin fyysikko Stephen Hawking kertoo kansantajuisesti salaperäisistä mustista aukoista. Stephen Hawking on tutkinut avaruuden kenties salaperäisimpiä kohteita, mustia aukkoja, koko aikuisikänsä. Tässä kansantajuisessa kirjassa hän kertoo mitä me näistä normaaleja luonnonlakeja rikkovista ilmiöistä tiedämme. (Kyllä, mustan aukon kautta voi olla mahdollista matkustaa toiseen maailmankaikkeuteen). Kirja perustuu Hawkingin BBC 4:lle pitämiin luentoihin. Stephen Hawking (s. 1942) on brittiläinen tiedemies, jonka teoriat ajan ja aineen perimmäisestä luonteesta ovat mullistaneet modernia maailmankuvaamme. Suuren yleisön tietoisuuteen Hawking nousi vuonna 1988 suomeksi julkaistulla kirjallaan Ajan lyhyt historia, joka esittelee kosmologian peruskäsitteitä ja Hawkingin omaa ajattelua. Sittemmin monet Hawkingin teorioista ovat saaneet empiiristä vahvistusta, kuten hänen ennustuksensa mustien aukkojen olemassaolosta.

[Teokset](#)[Kuvaus](#)[Avainsanat](#)[Arviot](#)[Muistilistaan](#)

Marc

Samankaltaisia teoksia

Kosmisk cocktail (2016)

tre delar mörk materia

Tekijä: Freese, Katherine

Kieli: 2. Ruotsi

Hylly 52.2

[Muistilistaan](#)

Kosminen cocktail (2015)

kolme osaa pimeää ainetta

Tekijä: Freese, Katherine

Valitse teoksen painos tai aineistolaji:

Teokset

Kuvaus

Avainsanat

Arviot

Marc

Koko nimeke:

Mustat aukot :, BBC:n Reith-luennot /, Stephen Hawking ; esipuhe ja huomautukset: David Shukman ; suomentanut Markus Hotakainen.

Alkuperäinen nimeke:

Black holes,

Alkuteos

Alkuperäinen kieli:

3. Englanti

Alkukieli

Tekijät:

Shukman, David (kommentaarin kirjoittaja.)

Hotakainen, Markus (kääntäjä.)

Kustantaja:

WSOY

ISBN:

9789510423660

Luokka:

52.2 = Maailmankaikkeus. Tähdet. Tähtijärjestelmät

Asiasanat:

mustat aukot

tähdet

maailmankaikkeus

kosmologia

luennot

esitelmät

Hae

[Tarkka haku](#) | [Uusimmat kommentit](#) | [Tagipilvi](#)

Koha > Tulokset haulle 'ti,wrdl: mustat aukot'

Tarkenna hakua

Sisältö tai kappaleet

[Näytä vain julkaisut](#)

[Näytä vain sisältö / kappaleet](#)

Saatavuus

[Rajoita vain saatavana oleviin.](#)

Tekijät

[Couper, Heather](#)

[Filkin, David](#)

[Hotakainen, Markus](#)

[Shukman, David](#)

[Taylor, John](#)

[Näytä lisää](#)

Sijaintikirjastot

[Kempeleen kirjasto](#)

7 osumaa

[Valitse kaikki](#)

[Tyhjennä kaikki](#)

Valitse nimekkeet kohteelle:

 Tee varaus

[Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot / Hawking, Stephen.](#)

Aineistolaji: Kirja

Aineistolaji

Kieli: Alkuperäinen kieli:

Kielet

Julkaisija: Helsinki : WSOY, [2017]

 Tee varaus

 Kirjautu ja lisää tageja

 Lisää koriin

[Mustat aukot / \[Videotallenne\]](#)

Aineistolaji: DVD-levy

Koha > Tiedot niteestä Mustat aukot :

Perustiedot

MARC-tiedot

Kuvailutiedot (ISBD)

Mustat aukot : BBC:n Reith-luennot /

/ [Hawking, Stephen \[kirjoittaja.\]](#); [Shukman, David \[kommentaarin kirjoittaja.\]](#); [Hotakainen, Markus \[kääntäjä.\]](#).

Aineistolaji: Kirja

Kieli: [Alkuperäinen kieli:](#) [Alkuperäinen kieli:](#)

Julkaisija: Helsinki : WSOY, [2017]

Kuvailu: 59 s. ; 22 cm.

ISBN: 9789510423660.

Auktorisoidut nimimuodot: Black holes, suomi.

Alkuteos

Aihe(et): [mustat aukot](#) | [tähdet](#) | [maailmankaikkeus](#) | [kosmologia](#) | [luennot](#) | [esitelmät](#)

Linkit: [Kuvaus](#)

Tästä kirjastosta annetut tagit: Ei vielä tageja tämän kirjaston käyttäjiltä. [Lisää tagi](#)

[Kirjautu ja lisää tageja](#)

☆☆☆☆☆ keskiarvo: 0.0 (0 ääntä)

Varauksia yhteensä: 0

Kokoelmat (17)

Kommentit (0)

tarja.h.makinen@helsinki.fi

ulla.ikaheimo@helsinki.fi